

MUZELE MEMORIALE „GEORGE BACOVIA”

Aurora BĂDILĂ

*...Aici sînt eu,
Un solitar
Ce-a rîs amar
Și-a plîns meru.
Cu-al meu aspect
Făcea să mor,
Căci tuturor
Păream suspect”. (1904)*

Inaugurată la 1 octombrie 1971, Casa memorială „George Bacovia” din Bacău are scopul de a întregi imaginea oferită de Casa „G. Bacovia” aflată în București, înființată încă din 1958 și devenită muzeu-memorial de la 1 august 1966. Completîndu-se reciproc, cele două case memoriale „Bacovia” izbutesc să reconstituie, bine gândit, cadrul uman al celui ce a scris impresionanta „Lacustră” și amîndouă pot oferi un document pentru cunoașterea sa. Vizitînd pe rînd interioarele lor, se constată o minuțioasă grijă pentru autentic în aranjament, fără ca aceasta să se transforme în ostentație. Respectînd cele două etape de existență și creație, căci în acest mod trebuie privită, întreaga rezolvare muzeografică oferă vizitatorului o atmosferă conform existenței poetice a lui Bacovia. Căci, este firesc ca orice vizitator ce pășește pragul vreunui din ele să fie pregătit a găsi în fiecare încăpere interferența dintre omul și poetul Bacovia.

Cu aceste gânduri și în plus cu o ușoară nostalgie de toamnă s-au făcut primii pași, la 1 octombrie 1971, în casa poetului din Bacău, unde el a locuit 22 de ani (între 1906–1928) și unde a meditat asupra celor mai multe din poeziile sale de fond.

Vechea clădire din Calea Moinești nr.13 din Bacău, ce datează de peste 100 de ani, a fost restaurată în vara anului 1971 cu multă măiestrie.

S-a căutat ca fiecare colț să redevină cel de acum 50 de ani, cînd George Bacovia își scria manuscrisele în liniștea odăilor; și acest lucru s-a reușit în bună parte. Un amănunt: în toate camerele găsim teracotele reconstituite cu multă măiestrie. Spațiul celor cinci odăi a fost folosit în mod rațional, în dorința de a se rezolva pe cit posibil cerințele muzeului și, ceea ce este o notă bună, nu s-a știrbit cu nimic atmosfera naturală de casă locuită, atmosfera omenească pe care-l așteaptă orice vizitator.

Făcînd abstracție de cele două marchize construite după plecarea poetului din Bacău, și care nu prezintă nici măcar un element estetic, locuința este o casă vagon în care descoperim păstrate toate obiectele folosite de poet.

În prima încăpere, un hol obișnuit, frecvent la casele moldovenești, s-a organizat o expoziție care constituie nucleul documentar al muzeului. Aici sînt prezentate, în cadrul a cinci vitrine și a citorva panouri, numeroase manuscrise, facsimile, fotocopii, volume de versuri sau proză cu autograful poetului, ediții princeps, fotografii și două busturi de bronz ale soților Bacovia. Într-una din vitrine descoperim: extrasul de naștere (original) cu nr. 2392, foaia matricolă a elevului George Vasiliu, certificatul de absolvire a Liceului „Ferdinand” din Bacău (în original și copie), o biografie făcută de poet, apoi „extractul” de căsătorie (1928) în original și carnetul de membru al „Societății scriitorilor români” (nr. 153), iar lingă ele o legitimație la Policlinica instituțiilor de artă de pe lingă Ministerul Culturii;

Masa de lucru a poetului (Bacău)

Clavirul lui Bacovia din salonul poetului (Bacău)

alături, într-o altă vitrină observăm o scrisoare dactilografiată semnată de poet, adresată „Fundatiei regale pentru cultură și artă” București, datind din 1944 și în vecinătate o fișă din partea Editurii Ancora cu privire la situația distribuirii volumului „Plumb”, datată cu 1929. Lingă acestea sînt aranjate cronologic diverse hîrtii personale, citeva manuscrise și cite un exemplar din revistele în care a publicat; printre acestea: „Ateneul cultural”, „Orizonturi noi” și „Noua revistă română”. De asemenea, unele volume de versuri aparținînd poetei Agatha Grigorescu-Bacovia. Deosebim aranjate separat, într-o a treia vitrină, culegerile de versuri ale lui Bacovia, în ediții vechi și noi, unele cu autograful autorului și în plus, traduse în limbi străine volumele sale apărute în limbile franceză, germană, maghiară și spaniolă. În aceeași încăpere sînt expuse printre altele: certificatul de deces al autorului și citeva portrete, o acuarelă și un desen lucrat de el în 1950, tablouri și fotografii.

Toate aceste secvențe de viață alcătuiesc în ansamblu o sumară bibliografie, cu care pregătiți înaintăm în restul încăperilor.

Ne continuăm vizita în camera de alături, salonul, situat la stradă, ce reține atenția în mod deosebit prin atmosfera degajată, o afectivitate de factură lirică, prin care se face prezent poetul. Oglindile prezente aici, fotoliul, canapeaua, tablourile părinților, (picturi în ulei), sfeșnicele de argint de pe „clavirul” său și un album al străbunilor, răspindesc în jurul lor o anumită ambianță, făurită de cadrul în care elementul principal este sugerat de muzică și culoare.

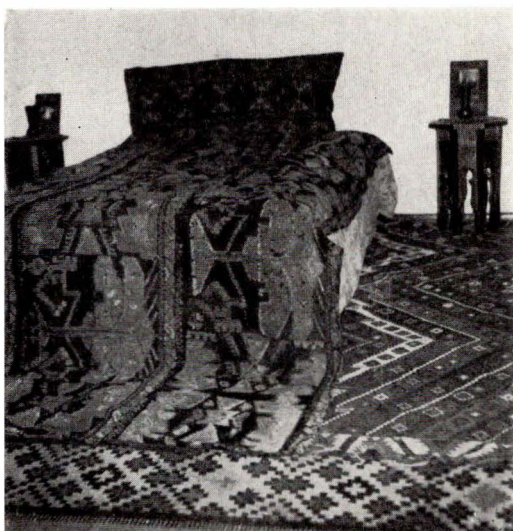
În camera de dormit, ce oferă o caldă familiaritate, modestul pat este acoperit de scoarțe mol-dovenesti în jurul său stau două etajere cu citeva obiecte răzlete; pe pereți, portrete de familie, iar într-un colț o bibliotecă veche în care descoperim preferințele autorului: Turgheniev, Baudelaire, A. Daudet și multă literatură română. Alături, pe o măsuță, găsim împrăștiate lecturile ce i-au atras atenția; printre ele: Maurice Rollinat, Jules Laforgue și Charles Cros.

Aflați în această încăpere, ne aducem aminte: „*Odaie plină de mistere/ În pacea ta e nebulie./ Dorm umbre negre prin unghere./ Pe masă arde o făclie...*”.

În cea mai mică dintre încăperi, iatacul poetului, aranjat cu simplitate, ne întimpină o masă de lucru cu un scaun și citeva obiecte de argint, aranjate ca în timpul vieții autorului neasemuitelor „Scinteie galbene”.

Lingă acestea, la lumina slabă a ferestrei mici, un cuier în care stau agățate două-trei lucruri purtate de poet. Nu este greu de făcut o legătură între toate acestea și patul simplu de fier din celălalt capăt al odăii sau cu scrinul de alături. Totul renaște singurătatea încercată de Bacovia în perioada trăită aici. Un portret al său făcut de Anestin și unul de Reta Vernescu, ambele destul de recente (1962), două fotolii și o măsuță, caută să salveze impresia de tristețe creată de mica odaie de lucru: „...Și-atunci am fugit plin de groază./ Din sîmbul muzeu fîrios...”.

Impresia generală sugerată de Muzeul din Bacău este integrită de ultima încăpere, sufrageria, cu mobilierul complet; în mijloc o masă cu scaunele tapitate, un bufet impunător, pe care sînt așezate două samovare mari, într-un colț două fotolii, o oglindă, pe pereți citeva picturi și, ca pretutindeni, podeaua acoperită cu scoarțe românești.

Dormitul lui Bacovia (Bacău)

Vitrina din sala de expoziție a Muzeului memorial din București

Reconstituirea întregului ansamblu bacovian al muzeului se datorează în mare măsură poetei Agatha Grigorescu-Bacovia, soția poetului, care izbutind să învingă problemele unei cit mai autentice expunerii pe parcursul aranjării mai are câteva gânduri pentru desăvîrșirea veridicității casei-muzeu, pentru menținerea atmosferei calde bacoviene a lăcașului de unde George Bacovia auzea „*materia plîngînd*”.

În curtea muzeului memorial și în grădina publică din Bacău, se află cinci sculpturi monumentale sugerate de lirica bacoviană, aparținînd unor tineri plasticieni: Pinca Petre („*Elegie*”), Marchiș Alexandru („*Fintîni din plumb*”), Turcu Gheorghe („*Bacoviana*”), Alina Enache („*Vis*”) și Covătaru Dan („*Crepuscul*”).

Aceste omagii, împreună cu statuia de bronz „Bacovia” din centrul orașului, făurită de sculptorul Constantin Popovici, ca și deschiderea festivă a Casei-muzeu aparțin anului 1971, cînd s-au împlinit cele nouă decenii de la nașterea lui George Bacovia.

Mai vechi cu treisprezece ani, Muzeul memorial „G. Bacovia” din București este situat în locuința construită în anul 1933 pe o arteră laterală a Șoselei Giurgiului, unde poetul a trăit ultimii douăzeci și patru de ani din viață. În 1958 s-a înființat casa memorială „G. Bacovia” punîndu-se și o placă comemorativă, pentru ca în anul 1966 aceasta să devină muzeu memorial, aparținînd Muzeului de istorie a municipiului București și organizat sub îndrumarea familiei poetului.

Muzeul din București prezintă cu veridicitate o altă perioadă din creația lui Bacovia, dar, evident, păstrează mediul aceleiași personalități.

Și aici predomină penumbra, simplitatea și lipsa de ornament. ...Și încercăm totuși să-l descoperim pe Bacovia, dincolo de convingerea sa, că: „...*A te destăinuie prea mult, e întristător*”.

Prima încăpere ne familiarizează cu preocupările literare ale lui Bacovia, prezentîndu-ne o bibliotecă cu 950 de volume, alăturate unor manuscrise, fotocopii și facsimile; într-o vitrină sînt așezate desene și caricaturi lucrate de mina poetului, care ni-l dezvăluie și în acest sens. De altfel, la Biblioteca Academiei se păstrează mai mult de o sută de desene în tuș, creion sau peniță aparținînd lui Bacovia, aproape necunoscute publicului.

Între cele două case sînt împărțite ediții princeps, acte personale, documente și scrisori, cu grija deosebită de a oferi vizitatorului posibilitatea de a pătrunde în universul bacovian, cu ajutorul fiecăruia din ele.

Busturile de bronz ale soților Bacovia, realizate de Milița Petrașcu prezente și aici, portretele de pe pereți, dar mai ales masca mortuară a lui Bacovia și mlaful miinilor lucrate de verișoara sa, Marioara Grigorescu-Vasilovici, completează interiorul bibliotecii.

Poeta Agatha Grigorescu-Bacovia se face prezentă prin volumele sale și în acest loc.

Sufrageria în care G. Bacovia a avut locul său neschimbat mai bine de două decenii a rămas intactă de la moartea sa.

Dintre lucrurile frumos rînduite, ne atrage atenția o machetă de ghips ce ni-l prezintă pe poet detașat din mijlocul mulțimii în care se află, operă a Miliței Petrașcu.

În semiintinericul dintre mobile, covoare și lustre, străbat ecourile vocii lui Bacovia în lectura căruii ascultăm de pe disc poemele sale preferate, concretizindu-și parcă prezența : . . . „*Eu trec din odaie în odaie*”./ *Cînd bate satanica oră . . .*”

Continuăm vizita în cea de-a treia cameră a muzeului, și ultima, unde poetul zăbovea cele mai multe ore din zi, scriind.

În acest mic colț găsim un dulap, un pat, un scaun și o masă de lucru cu cîteva obiecte răvășite, utilizate de G. Bacovia pînă în ultima clipă.

Lîngă pipă, creioane și stilou se odihnește vioara la care uneori compunea melodii pe versuri proprii sau eminesciene, iar alături mai sînt păstrate medalii, decorații, desene și note muzicale.

La intrare, vizitatorului îi este pus la dispoziție un pliant-ghid ; în plus, fiul poetului, Gabriel Bacovia, asigură îndrumare în muzeu, cu toate amănuntele

În liniștea acestui cartier, în ambianța caldă a interioarelor muzeului, își duce existența de ani de zile Cenaclul literar „G. Bacovia”, condus de poeta Agatha Grigorescu-Bacovia ; în mijlocul a numeroși invitați este adus cu inteligență și în acest fel un omagiu poetic spiritului universal al celui ce a fost George Bacovia.

Vizitînd cele două muzee memoriale, atît de deosebite în aspect, atît de apropiate în esență, ce coexistă și se completează unul pe celălalt, realizăm o apropiere intrinsecă de inimitabila natură poetică a lui Bacovia. Și în acest fel se explică numărul mare de vizitatori, cercetători, elevi, studenți, ce se abat interesați adesea în lăturalnica stradă G. Bacovia din București.

Un colț al bibliotecii din casa poetului, din București (fotografii executate de Vasile Blendea)

